

ნაპაღ ული

საქმავშილო უზრნალი

წელიწადი მორკა

მცირე წლოვანთათვის

№ XVIII

სექტემბერი

1906

ტფილისი

ელექტრომბეჭდავი აბს. „შრომა“, მიხაილოვის ქუჩა № 65

1906

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

1. ჯიხვი.—ლექსი აკაკის 3
3. ბუმბუმი.—(თარგმანი) თ. ღოშაურისა 6
3. ოქროს ქათამი.—(ხალხ. ზღაპარი), გაგრძელება დათ.
კაფოსანიძის. 13
4. გეოგრაფიული ცნობანი.—(თარგმანი ინგლისურით)
გაგრძელება 21
5. ვასართობი.— 24

ჯ ი ს ვ ი.

ღდის შვილი ღრუბელს იმოსავს,
 დიდი და მძლავრქიანი;
 ნაპრაღსე ვადაეშეება,
 უუვარს კლდეებზე ქიანი.

მძღლობსე სცსოვრობს, იქ სადაც
 ვერაუინ ვასდებს დირესა;
 არაუინ ვბრძვის, თვითონაკი
 ვაურბის მონადირესა.

არ მიიკარებს, წმინდაა,
 არც მტვერსა და არც ტაღახსა.
 აძობებს: შურთხი *) უშხადებს
 ხან და ხან რადაც ბაღახსა.

სამაგიეროდ თვითონაც
 მოვლის მისგან ნავალსა

*) ფრინველია.

და მიტომ დასდევს კვალ და კვალ,
 აღარ ამორებს მას თვალსა.

რომ დაიძინებს, მახლობლად
 შურთსი დადგება მცველად
 და, მონადირე თუ ნახსა,
 კივილს დაიწყებს ხელად.

მონადირისგან ეს სიტყვა
 მე ბევრჯერ კამიგონია
 და კიდევ ძჯურა!.. ბუნების
 მოთხოვნალება მგონია.

სსსოფრობს ამ გვარად მღვლობზე
 ლაღი და შეუპოვარი;
 კლდეებზე კლდიდან მსტომარე,
 ბალახ-ბულახის მმოვარი...

მაგრამ ხან და ხან სიფრთხილეს
 ვერ შევლის ფრთხილად შეოფელსა
 და მონადირე მინარეით
 გამოათხოვებს სოფელსა!..

სელში ჩაიგდებს ნუკრებსაც;
 მთიდან ჩამოჭყავს ბარადა
 და გასაუიდად საბრალოს
 დაათრევს კარის-კარადა.

ერთი მეც შევანდა ამგვარად
 ნაუიდი, მოპოვებული.

მოძინაურდა, ძაგრაძე-კი
სსვა გვარ უცემდა მას გული:

სულ სახლის თავზე დასტოდა,
ეტანებოდა ძაღლობსა;
ძირს ძვირად ჩამოდიოდა,
არ მიეკარა დაბლობსა;

არ მიუენებდა სასურავს,
სულ ამიუარა უაზარი.
ის იყო მისი სელობა...
მისი სიძარტლის ჯაზარი!..

მთასკე წაგვეარე მთის შვილი,
შეუდგა კლდესა ძაღალსა,
და შე ძარტოკა დაუბრუნდი,
ძაღლი შევწირე უფალსა.

აკაკი.

ბ უ მ - ბ უ მ ი .

(თარგმანი).

ოვლივით თეთრ სარყველზედ იწვა ფერ-მისდილი ბავშვი. სიცხისაგან დასრდილი თვალები დაჭინებით სა-ითლაც დაეშტერებინა სიფრცისათვის.

იქვე ლოკინთან ავად მყოფის დედა ძლივს იმაგრებდა მწარე ქვითინს, გამწარებული მამაკეი გიჟივით დასცქეროდა თავისს ჰატარს ბიჭივოს.

ვიწრო ოთახი, სადაც სიკვდილის ჰირად იწვა ჰატარს ფრანსუა, განათებული იყო მზის სხივებით. ფრანსუა ხელო-სან ჟაკისა და მადლენა ლეგრანების შვილი იყო. ამ სამის კვირის წინად თეთრ-თავა შვიდის წლის ფრანსუა მთელს სახლს ახარებდა და ცეელი, ცოცხალი ბავშვი განუწვევტილი, ჩიტვიით ჭოჭიკებდა. ესეაჲკი ციებით იყო ავად: ერთს სა-ღამოს რომ სკოლიდან მოიყვანეს, საშინელი სიცხე ქონდა; თავი სტკიოდა, ჰირი და ტუჩები ეწვოდა. ამის შემდეგ ლო-კინიდან აღარ ამდგარს. სოკჯურ, სიცხის დროს, დაინახა-და თუ არა თავის გაპრიბლებულს ფესთსაცმელებს, წაილაპა-რაკებდა სოლმე ჰატარს:

— გადაუარეთ ზატარა ფრანსუას ფესთსაცმელები; ფრანსუა თავისს დღეში ვეღარ წავა სკოლაში.

— აღარ გაჩუქდები? — უუვიროდა მამინ მამა, დედან-კი ფერი ეცვლებოდა და ჩუძის ქვითინით მიიბრუნებდა სოლმე სასესს, რომ ბავშვს ცრემლები არ დაენახა.

ამ საღამოს ბავშვი დამშვიდდა, მაგრამ ექიმს არ ასარებდა ეს დამშვიდება. ბავშვი იწვა გაუნძრევლად, გაჩუქებული. მიმქრალი, უსიცოცხლო თვალები ერთის წერტილისთვის მიემტკერებინა. კეკონებოდათ, სიცოცხლე მოსწყენია ამ ზატარა არსებასა და ქვეყანაზედ აღარაფერს არ შეუძლიან მიიზიდოს ამისი უურადღებოა.

— არ იცოცხლებს! არ იცოცხლებს! — სასოწარკვეთილებით ფიქრობდა მადლენა.

— როგორმე უნდა გამოიყვანოთ ამ მდგომარეობიდან, — ამბობდა ექიმი. — თქვენ, მშობლებს, უფრო კარგად გეცოდინებათ მავის სასიათი. მოიგონეთ, მოიფიქრეთ რამე, რითიც შეიძლებაოღეს ბავშვის გამოცოცხლება.

სთქვა ესა და წავიდა.

— მოიგონეთ!..

რასაკვირველია, იციან საწულებმა ფრანსუას სასიათი; იციან, რომ ფრანსუას უუვარდა კვირაობით ქალაქ კარედ სეირნობა, ვვაჯილებისა და ბალანსების კრეფა. დაბრუნებისას მამა მხარზედ შეისვამდა სოლმე მთლად ევაჯილებით მორთულს თავის ბიჭიკოსა და ასე შემოდგოდნენ ზარიში. უუვარდა ფრანსუას ცირკი სიარულიც. რა გულიანად კისკისებდა მოძრავ ტიკინების თამაშობაზე ან სასაცდლო მასსარას ზრანჭვავგრენაზე.

ჟან ლეგრანმა უეიდა თავისს ბიჭს ათასნაირი სურათები, კალის საღდათები; გაუშლიდა სოლმე სათამაშოებს საბანზე

და ცრემლებისგან აკანკალებულის სმით სცდილობდა გაემ-
სიარულებინა და გავროთო ბავშვი.

— აბა, უეურე! ეს ჩატკილი სიღია. ტრამ-ტრამ-ტრამ!
გენერალი მოდის. გასსოვს, ერთსელ მე და შენ სწორედ ამის-
თანა გენერალი ვნახეთ ბულიონის ტუეში? თუ შენ ესლა წა-
ძალს დაჭლევე, მაშინ მე ნამდვილს გენერალს გიუიდი; მშვენი-
ერი მუნდირი ეცმევა, ოქროს ეპოლეტები. მითხარი, გენაც-
ვალე, გინდა გენერალი?

— არა, — უპასუსა სიცხისაგან გასრინწიანებული სმით
ბავშვმა.

— იქნებ დამბახა გინდა, შვილდ-ისარი, თოფი?

— არა! — იმეორებდა ისევ მკაცრი, დაუნდობელი სმა.

მივიდა ერთსელ გამწარებული დედა ასლას და ეურში
უჩურჩულა.

— რა გინდა, ჩემო სავებარელო ფრანსუა? უთხარი დედა-
შენს. სომ გენდომება რამე?

მაშინ ბავშვმა წამოიწია, გაუშვირა რაღასაც ხელები და
ოდნავ გაცოცხლებულის სმით წამოიძახა:

— მე მინდა ბუმ-ბუმი!

II.

ბუმ-ბუმ? გაკვირვებით შეჭხედა საწეაღმა მადღენამ ქმარ-
სა. რას ამბობს ბავშვი? ნუ-თუ ისევ დაუბრუნდა ის საშინელი
ბოღვა? ბუმ-ბუმი?

ბავშვი-კი ისევ ვროსა და იმავე სიტუეებს იმეორებდა:

— ჭო? ბუმ-ბუმი, მე მინდა ბუმ-ბუმი!

შემინებულმა დედამ ხელი სტაცა ჭაკსა.

— რასა ჭნიშნავს, ჭაკ? რა ამბავია?

ხელოსნის გავეითლებულს სახეხედ-კი ესლა ზირველად
გამოაშუქა დიმილმა. ბუმ-ბუმი! ესლა-კი მოაგონდა ჭაკს ის

ქაკი კრძალვით შესცქეროდა სასლის ჰატრონს, აღბრუნდა, როგორ დაეწყო, ან რა ეთქვა. ბოლოს მანც და ბოდიში მოინახდა.

— ცოტა სხვანაირი სათხოვარი მაქვს, — ეუბნებოდა იგი, — მაგრამ იმედია, ბ. მორენო მანატეებს... ჩემს ჰატარა ბიჭ-ზე ვლანაპრაკობ. ძალიან კარგი ბავშვია, ბატონო, მასთან ჭკვიანი, კლასში უოველთვის ჰირველი იყო... ცოტა ანგარიში უძნელდებოდა. ახლა — ავად არის... რას არ მოიკონებს სოლმე?.. წარმოიდგინეთ, ახლა მოინდომა...

ქაკი განუძდა, გაწითლდა, მაგრამ მოიკრიბა ისევ ძალღონე და წაილანაპრაკა:

— აი, მაგალითად, საშინლად უნდა თქვენი ნახვა. მართო თქვენზე-ღა ფიქრობს.

განუძდა ძაძა, ოფლი ნელა ჩამოიწმინდა შუბლიდან. რას ეტყვის ბუმ-ბუმი? რომ გააგდოს ან გიქად ჩასთვალოს?

— სადა სცხოვრობო? — ჭკითხა ბუმ-ბუმმა.

— აქვე ახლოს.

— ძალიან კარგი. ჭნახავს თქვენი ბაჭიკო ბუმ-ბუმსა!

III.

შევიდნენ თუ არა ოთახში, ქაკ ლეკრანმა მსიარულად დაუძახა შეილსა:

— გინაროდეს, ფრანსუა, ბუმ-ბუმი მოვიდა.

სინარულის სათელი დაადგა ბავშვის სახეს. დედის შემწობით წამოჯდა ლოკინში და დაკვირვებით ჩააცქერდა უცნობ კაცსა, რომელიც იმის მამის გვერდზე იდგა და ალურსიანის ღიმილით შესცქეროდა მას. შერე ნელა, ნაღვლიანად დაუძვა თავი ბალიშზე და ისევ უაზროდ დაუწყო ცქერა კედლის ერთ წერტილს, თითქოს იქ, კედლის გარეთ, თავისი

მშვენიერი ლურჯი თვალებით ჰსედავდა ფრანსუა საეუვარელს ბუმ-ბუმსა.

— არა!—სიტყვა ბავშვმა,—არა, ეს ბუმ-ბუმი არ არის.

მასხარა სიუვარულით შესცქეროდა ავადმყოფს, მერე გაიქნია თავი, შეჰსედა გაფითრებულს დედ-მამასა და ღიმილითა სიტყვა:

— ფრანსუა მართალს ამბობს, აქ ბუმ-ბუმი არ არის და კავიდა ოთანიდანა.

— ველარა ვნახავ ბუმ-ბუმსა, თავისს დღეში ველარა ვნახავ,—ამბობდა ოსურით ჰატარა ფრანსუა.

ჯერ ნახევარ საათიც არ გასულიყო მასხარას წასვლის შემდეგ, რომ უცბად კარი გაიღო და ოთანში შემოვიდა შავს, განიერს ტანისამოსში გამოწყობილი, ბუსმენტებით მორთული, ფეხელში გაგანგლული ნამდვილი ბუმ-ბუმი, ხალხის საეუვარელი და ჰატარა ფრანსუას ბუმ-ბუმი! ბავშვი იჯდა ლოკინში, გაბრწუნივებულის თვალებით შესცქეროდა მასხარას, ხარხარებდა, უკრავდა ტამს თავის გამხდარი სკლებითა და მსიარულად ვვიროდა:

— აი, ესაა ნამდვილი ბუმ-ბუმი! ახლა-კი სწორედ ის არის! ვაჰა, ბუმ-ბუმ! გამარჯობა, ბუმ-ბუმ!

IV.

ცოტა ხნის შემდეგ ექიმი შემოვიდა. ფრანსუას ლოკინთან იჯდა მასხარა და რაღაცა წამალს ამზადებდა, თან ეუბნებოდა:

— იცი, ფრანსუა, თუ ამას არ დაჰვლევი, ბუმ-ბუმი აღარ მოვა შენთანა.

და ბავშვიც ჰსედავდა წამალსა.

— გეძრივლია, არა?

— ძალიან გემრიელია!.. გმადლობ, ბუმ-ბუმ!

— კი არ გეწეინოთ, ექიმო, მაგრამ უნდა გითხრათ, რომ თქვენს წამლებზე ნაკლებ არც ჩემი სუძრობა ჰგვებს აუად-
პოფსა.

სანამ ჰეტარა ფრანსუა ფესზე არ წამოდგა, ეოველ დღე ჩერდებოდა ეტლი სელოსან ჟაკ ლეკრანის სასლთანა და იქი-
დან გადმოდიოდა გრძელ ჰალტოიანი, მსიარული და მორთუ-
ლი კაცი.

— რამდენი უნდა მოგართვათ, — ჰკითხა ჟაკმა, როდესაც
ფრანსუა ჰირველად გამოვიდა სასე-რნოდ.

— მეგობრულად ჩამოვართვათ ერთმანეთს სელი, — სთქვა
ბუმ-ბუმმა.

მერე აიუვანა ფრანსუა, აკოცა წითელ ლოყებზე და სი-
ცილით დაუმატა:

— ნება მომეცით ჩემს სადარბაზო ბარათებზე დავბეჭდო:
ბუმ-ბუმი, ექიმი ჯამბაზი, ჰეტარა ფრანსუას ლეიბ-მედიკი.

თ. ლომაური.

ოქროს ქათამი.

(ხალხური ზღაპარი).

(ზავრძეობა)

ევრი იარა თუ ცოტა; შეჭნვდა გზაში ოთხს კაცსა, რომლებსაც საძინელი ღაზარაკი და ხსუბი ჭკონდათ. არ უნდოდა ემაწვილს სიყვითლი განვეულიყო და გზა აუქცია, მაგრამ

აკი მოჭკრეს თვალი. დაინახეს თუ არა ამ კაცებმა ემაწვილი, გაუსარდათ ძლიანა და იფიქრეს: მოდი, ემაწვილი მოვიუგანოთ და რაც იმანა სთქვას, ებუღს ვიუვნეთო. გაგზავნეს ერთი ამხანაგი ემაწვილის მოსაუგანად, მაგრამ ემაწვილს უფრო შეეძინდა და არ მოსდევდა. როგორც იყო ბოლოს და არწმუნა კაცმა, რომ არაფერს დაგიძაგებთო, და წაჭკვა. მიიუგანეს და აუსსნეს, ოთხი რამა გვაქვს გასაუოფი, რამდენი ხანია დავაში ვართ და ვერ გავვიუვია; გვიუავ წუალობა, გავვიუავი და როგორც გაჭეოფ, დავუაბუღდებითო. მამინ ემაწვილმა უთხრა: გაუოფა შემიძლიან, მაგრამ უნდა ვიცოდე, რა არის გასაუოფი, ან რა ძალა. აქვს თვითუელსაო. ეს ოთხი რამე იყო: ხალიჩა, სუფრა, ქუდი და ჯოხი. მოიწონეს ემაწვილის აზრი და გააკვებინეს, რომელს იმათგანს რა ძალა

ქონდა: ხალიჩა ისეთი არის, რომ დაჯდე სედა და უბრძანო, წაგიფანს, საცა მოისურვებო; სუფრასედა კიდევ, რა მინდა სედა ლსა და გულსა, რა არ განდება. ქუდი რომ დაისურო, არავინ დაგინახავს; ჯოსს კიდევ ის ძალა აქვს, რომ, სურვილისამებრ, რათაც გინდა, აქცევ, ვისაც შემოჰკრავო.

უმაწვილმა რომ გაიგო იმ ნივთების ძალა, გულში გაიხარა და სთქვა: ღმერთო, ამისი ზატრონი გამსადე და მეტი არაფერი მინდაო! მაშინ უთხრა მათ უმაწვილმა:

— მომეცით თქვენი შვილდ-ისარი, თქვენ დადევით ერთად; როცა გავისროლო ისარი, გაიქცით; ვინც ჰირველი მივა, ის ხალიჩას მიიღებს, მეორე—სუფრას, მესამე—ქუდს, მეოთხე-ჯოსსა.

ემანვილის გარდაწვევტილება მლიერ მოიწონეს, ხილო ჩვენმა შეფინისის შვილმა შვილდი, მოზიდა, რაც მალა და დასწე ნე ჰქონდა და გაისროლა. ოთხივე მოღაჟენი ერთად გაიქცენ.

დაბგროვა მამინ ემანვილმა, რაც იქ იყო, ხალიჩასე, თითონაც ზედ დაჯდა და უბრძანა, სელმწიფის სასახლის ბანსე მიფრენილიყო. დაიძრა მამინვე ხალიჩა, მსწრაფლ გაფრინდა და სელმწიფის სასახლის ბანსე დაეშვა. ემანვილმა გამძალა სუფრა და დაიწყო ქეიფი. შეიტყო ემანვილის მოსვლა სელმწიფის ქალმაცა და თავისის გამდლით ბანსე ავიდა. ემანვილმა რომ ქალი დაინახა, მიიპტიყა; გამდელმა გააფრთხილა: არ მიხვიდე, თორემ მოგიტაცებსო და გააგებინა ძალა იმ ოთხის ნიუთისა, რომლებიც ემანვილსა ჰქონდა. დედაკაცმა ეველაფერი იცოდა, კუდიანი იყო. მაგრამ ქალმა არ დაუჯერა, მივიდა და შესდგა ფესი ხალიჩასედა. უბრძანა მამინ ემანვილმა ხალიჩასა, შეფრინდა და მიიეჯანა ერთს კუნძულსედ, რომელსედც ერთი დადი სე იღვა, ზირდაზირ სმელეთსეკი შეორე. აქ ემანვილმა სავეედურით მიჰმართა ქალსა:

— შე უღმერთოვ, რაც ოქრო მქონდა, შენ მოგგცი და შენკი აგრე უსინიდისოდ მომექცი: წამართვი კუჭი და ზურას ფულიც არ შემარჩინე.

— განა არ ვიცოდი შენი ხალიჩის ძალა. გამდელმა ეველაფერი მითხრა, მაგრამ იმიტომ მოვედი, რომ შენი სიეპარული მქონდა, ერთი არ არის, შე შექნება ის კუჭი, თუ შენაო“. მაგრამ სანამ ვიქორწინებდეთ, ჩადი, წვალში გაიბანეო. ემანვილმა სისარულით მიიღო ქალის წინადადება, გაიხადა ტანთა, შევიდა წვალში და ბანება დაიწყო. სანამ ემანვილი ბანაობას მორჩებოდა, ქალმა დააწყო მისი ტანისამოსი ხალიჩასე, აგრეთვე სუფრა, ქუდი და ჯოსიც, დაჯდა თითონაც ზედ და უბრძანა, თავის სასახლეში მიეეჯანა. რაღათქმა უნდა, ხალიჩაც დაემორჩილა მისს ბრძანებასა, შეფრინდა იმავე

წამსა და გასწია სხსასლისაგანა. უძაწვილმა რომ კაფურენილი
 სალინა დაინახა, გამოვარდა წულიდანა და დაუწყო მსხლიდნა

და ვედრება, სად მისვალ, ნუ დამღუპავო, მაგრამ ვედარა გა-
 აწუთარა, ქალი კაფურინდა, ვაჟი-კი დარჩა ტიტკველი, დედი-მო-
 ბილა.

ემაწვილმა ტირილი დაიწყო: მძიკრძქურვალსა და შიშ-
ველს არსაიდან უჩანდა შველა იმდენი იტირა, რომ ცოცხალს
ორთავე თვალით დაბრძავდა; ცალკე შიშძილი აწუსებდა, ცალ-
კე სიცვივე; ზედ ასლა უსინათლობაც დაერთო. ამ დროს მო-
ფრინდა საიდანლაც ორი მტრედი და შესდნენ სწორედ იმ სე-
ზედ, რომელიც კუნძულზედ იდგა; ერთმა იმათგანმა მეორეს
საცოდავი ემაწვილი უჩვენა და უამბო მთელი მისი თავკადა-
სავალი, — როგორ უწეალოდ მოექცა სელმწიფის ქალი. მავბ-
რალა მეორე მტრედს საცოდავი ემაწვილი და სთქვა: „შე ავ-
ფრინდები და ერთს ბუძბულს დავაგდებ მიწასზედ; ის ბუძბული
რომ მოიხვას თვალებზედ, სინათლე დაუბრუნდება და ბუძბუ-
ლიც წამლად გახდება არამც თუ მარტო მაგისთვის, არამედ
ვეულა ბრმა კაცისა და ცხოველისათვისო“. — „რაკი შენ მაგ სი-
კეთეს უსამ, — სთქვა ჰირველმა მტრედმა, — მეც მაშინვე ქარი-
შხალს ავაუენებ, რომ ეს სე გადაეხვიოს მეორეს, რომელიც
სმელეთის ნაპირსა სდგას; ემაწვილი ავა სესედა და გადავა
მეორეზე და წავა, საცა მოინდომებსო.

მთელი ეს ლაპარაკი მკაფიოდ ესმოდა ემაწვილსა და
მტრედები რომ გაფრინდნენ, დაიწყო ქვიძაზედ ბუძბულის ქე-
ბნა. მალე მართლაც იპოვნა ბუძბული, წაიხვა თვალებზე და
ფიცსლავ ორივე თვალი გაასილა. ცოტა ხნის შემდეგაკი აღ-
ვა ისეთი საშინელი ქარიშხალი, რომ აქეთური სე მთლად
იქითურს გადაეხვია; ემაწვილი მაშინვე სესზედ ავიდა და კუნ-
ძულიდამ მეორე სით სმელეთზედ გადავიდა. ჩადგა ქარიშხალი
და ემაწვილიც ძირს ჩამოვიდა, მაგრამ შიშძილისაკან სიარუ-
ლის არაქათი აღარა ჰქონდა, ბარბაცებდა.

როგორც იყო, გაიარა მინდორი და შემოეყარა ერთს ბრმა
მენახირე ბიჭსა. ემაწვილმა უთხრა: მაგ ბრმა თვალს მოვირ-
ჩენ, ოღონდ ცოტა ჰური მაჭამე; აკერ, ათი დღეა, მძიერი
ვარო.

აბა, მოძარჩინეო! — გაუსარდა ბიჭსა.

უმწვილმა ბუმბული წაუსვა თვალსე და ფიცხლავ მოძარჩინა.

— ერთი ბრმა კამეჩიცა მეავს, ისიც მოძარჩინეო, და მამინ გაჭმევე ჰურსაო, — დაუმატა ბიჭმა.

უმწვილმა კამეჩიცა მოარჩინა. აჭამა მამინ მენახსირემ ჰური, იმ ღამეს სახლში წაიუვანა და უთხრა შინაურებსა, ეს უმწვილი ბრმების ექიმი, აი როგორ მოძარჩინა მეცა და სემი კამეჩიცაო.

მადლობის ნიშნად იმ ღამესვე უშოვეს ტანისამოსი და ჩააცვეს. სამაგიეროდ უმწვილმა მოარჩინა ეველა, რაც-კი სოფელში ბრმა კაცი და საქონელი იყო. ამ სოფლიდან ახლა მეორეში გადავიდა; იქ-კი ფულების ძლევაც დაუწვეს. სოფლიდან ქალაქში გადავიდა და ბრმების ექიმობა დაიწყო. რა ბრმა-ც-კი მოუვებენს, ეველა მოარჩინა იმ მტრედის ბუმბულის ძალით. იქამდის გაითქვა სახელი, რომ დიდი თუ ზატარა ეველა სცნობდა, არამც თუ მარტო იმ სახელმწიფოში, რომელში-აც თითონ სცხოვრობდა, არამედ სსვაგანაც. რაღა თქმა უნდა, სცნობდა მას თვითონ ხელმწიფეც.

* * *

კუდიანს გამდელს ძლიერ გაუსარდა ხელმწიფის ქალის დაბრუნება და თან უმწვილის ნიუთების მოტანა, მაგრამ ხანგრძლივი არ იყო მისი სინარული: მოკვდა ძაღვ და ხელმწიფის ქალიც მწარედ იგლოვდა; დღე და ღამ ქალი მდუღარე ცრემლით სტიროდა თავისი გამდლის დაკარგვას და ბოლოს კიდევ დაბრმავდა ორთავ თვალითა; ბევრი ინაღვლა და ბევრს უცადა ხელმწიფე, მაგრამ ქალი ვერ მოარჩინა; ექიმებმა ხელი აიღეს. ბოლოს მოახსენეს ხელმწიფესა, რომ ამა და ამ სახელმწიფოში სცხოვრობს ერთი ექიმი, რომელიც არამც-

თუ უსინათლო ადამიანის შვილებსა, ბრძა საქონელსაცაუი არ-
 ხენსო. გაუსარდა, რასაკვირველია, სელმწიფესა და მამინვე
 გაუკ'საგნა წერილი იმ სელმწიფეს, რომლის საბრძანებელშია
 ექიმი სცხოვრობდა. წერილით სთხოვდა სელმწიფე, რომ ექი-
 მი გამოეკ'საგნა ქალის მოსარჩენადა და დიდს წუალობასა
 ჰპირდებოდა. მიიღო თუ არა სელმწიფემ ეს წერილი, მამინა-
 თვე გაუკ'საგნა ექიმი.

ცოტა იარა თუ ბევრი, მივიდა ჩვენი ექიმი იმ ქალის მა-
 მასთანა და თავის სელმწიფის წერილი მიართვა. სელმწიფეს,
 რა თქმა უნდა, ძლიერ გაუსარდა ექიმის მისვლა, მიუაღერსა
 და დიდძალს ფულს დაჰპირდა, ოღონდ ქალი მორჩენილიყო.
 მაგრამ ემაწვილს ფულის სისარბე არა ჰქონდა, თავისი კუჭის
 დარდი აწუსებდა, იქნება როგორმე დავიბრუნოვო; განინჯა
 ემაწვილმა ქალი და დაჰპირდა, მოგვარჩენ და მეოთხე დღეს
 თვალე ახილულს ჩაგაბარებო, მაგრამ ერთის პირობით, თუ
 სამი დღე და ღამე მთელი ქალაქის ეველა ღუქან-ბახარი და
 თვით სასახლეც სრულიად დაკეტილი იქნება; არა კაცი კარ-
 შედ არ გამოვაო. სელმწიფემ უპასუხა: ოღონდ ქალი მომირ-
 ჩინე და მეტსაც დაგპირდებიო.

მამინ სელმწიფემ ბრძანება გასცა, რომ ერთის დღის გან-
 მაულობაში ეველას მიემსადებინა სამი დღის სამყოფი სურ-
 სათი და შემდეგ მთლად ჩაკეტილიყვნენ თავ-თავიანთ სასლებ-
 ში. დაიკეტა თუ არა ღუქან-ბახარი და სასლები, მივიდა ექი-
 მი სელმწიფის ქალთან, გამოიყვანა სასახლიდანა და უთხრა,
 წადი წუაღში გაიბანეო. ქალმა რომ ტანთ დაიწყო სდა, ვაჟ-
 მა მხოლოდ მამინ გამოუცხადა თავისი ვინაობა. ქალმა ღრი-
 ალი მორთო და სვეწნა დაუწყო, რომ ეპატეებინა, მაგრამ
 ემაწვილი შეუბრალეველი გამოდგა. გამოჰკითხა ქალს, სადა
 ჰქონდა შენახული იმისი ნივთები, წავიდა სასახლეში, ვაა-
 ლო ქალის ოთახსი და გამოიტანა. ნივთები სელ-უსლებელი

დაუსვდა. მოვიდა ისევ ქალთანა და ასლა კუჭი მოსთხოვა, მაგრამ ქალი შევედრა: რაც მომივიდა, შენის ცოდვილ მომივიდა, ესლა გთხოვ მხატრო და სიკვდილამდის შენი მორჩილი ვიქნებო. ემაწვილმა უპასუხა: იქ, ოთხ წელს შუა, ასე მარწმუნებდი, მაგრამ შენი ზატიოსნობა და სელმწიფის ქალობა იმითი დაამტკიცე, რომ შიშველი და მშიერი დამაგდე ოთხ წელ შუა. ემაწვილმა ქალი დასვა, თვითონ-კი, როგორც უოხი, უკან-უკან წავიდა, დაემკერა და ისეთი წიხლი ჰქონდა, რომ ქალს იქვე ასაქმა და გადმოაგდებინა კუჭი, რომელიც ვაქმა გადაულაზა. აიღო მერე ვოსი, შემოჰქონდა ქალსა და მისძანა: ვირბდ იქეციო! ქალი მშინვე ვირბდ იქდა. დაადგა ემაწვილმა კურტანი, შემოახტა ზედა და საში დღის განმავლობაში სან ერთ ქუჩასე არბეინა, სან მეორესე. აბა, ვინ რას დაინახავდა, როცა ქუჩაში არბეინ იყო?! მეოთხე დღეს-კი გამოვიდა სანედრით იმ ქალაქიდანა და სსვაგან წავიდა.

დათ. კილოსანიძე.

(დასასრული იქნება)

გეოგრაფიული ცნობანი.

(თარგმანი ინგლისურით)

(გაგრძელება).

კომპასი ანუ უიბლანა ზღვაში მოსიარულეთათვის.

როდესაც ჩაის შემდეგ ჩვენი მეგობრები ბუხარს შემოუსდნენ, ვილლიმ დაიწყო: — ზღვაში, ბიძაჲ, როგორ იცნებენ გზასა? მესხა და ვარსკვლავებს უუბრებთ სოლმე?

— სძირად იძულებული ვყოფილვართ— აგრეც მოვქცეულდებოთ, რომ უკეთ გაგვევლინა გზა; მაგრამ, მაგარი ის არის, რომ ბევრჯელ არც მსე და არც ვარსკვლავები არ სხანან სოლმე ცაში, — მიუგო ბიძა ბობმა.

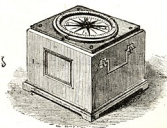
— მეკი ვე ფიქრადაც არ მომსკლია, — სთქვა ვილლიმ. — მერე, მამ, როგორღა გავიკვლევთ სოლმე, ბიძა, გზასა? როგორ გავიკვებთ სოლმე, სხით მისცურებთ?

— ამას, — უნასუსხა ბიძა ბობმა, — ახლავე ავიხსნით, — და უბიდან რაღაცა ჰატარა კოლოფი ამოიღო. აბა შევხედეთ ამასა.

ბიძამ კოლოფს სუფი აჭხადა, ბავშვებმა შიგ რაღაცა საათის მინაგვარი ნივთი დაინახეს.

— საათია ეს, ბიძაჲ? — იკითხს ვილლიმ.

— არა, შეილო, — მიუგო ბიძა ბობმა. — ეს არის უიბლანა ანუ კომპასი და რადგანაც ამას სძარობენ უფრო სძირად ზღვაში გამოცდილი მოსიარულენი, ამის

გამო მას „ხევაში გამოცდილ მოსიარულეთა კომპანის“ წევრად
 დებენ.

— მერე რაშია ეგე გამოსადეგი? დროს აჩვენებს? — იკითხა ვილლიმ.

— არა, — მიუგო ბიძია ბობბა, — ეს სულ სხვა რამეს გვიჩვენებს, — გვიჩვენებს ოთხს უმთავრესს წერტილსა და გზას, რომელსაც ვადგევართ.

— მერე რა ნაირად გვიჩვენებს? — იკითხა ტომმა.

— ავიხსნით ამასაც, — უპასუხა ბიძია ბობბა. — აბა დააკვირდით ასოებს, რომლებიც კომპანის ფიცრის კარეშეშო სსედან: ხ, ს, ა, დ.

— მერე, იცით ამ ასოებს რა მნიშვნელობა აქვთ?

— დიას, ძალიან კარგად, წამოიძახა ვილლიმ. — აქ ხ.-ა და ხ.-დ ჭნიშნავს ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთს და ჩრდილოეთ-დასავლეთს. აქ კიდევ სხვა ბევრი ასოები არის.

— კარგი და ჰატოსნანი, — სთქვა ბიძია ბობბა. — აი, ისარი ანუ მახეხებელი, რომელიც ადვილად სწიალებს ქინძის-თავის წვერსედ და რომელსაც ვუწოდებთ მაგნიტს (ანდამატს). გინახავსთ ოდესმე მაგნიტი?

— როგორ არა, — მიუგო ტომმა. — ჩვენს ბიძაშვილს იაკობსა აქვს, ნაღსა ჰკავს. ნემსებსა და ლურსმებს ისიდავს სოღმე ძაღლა. მიუახლოვებს იაკობი მაგნიტს ლურსმებს ანუ ნემსებსა და ისინიც მიეკრობიან სოღმე.

— სწორედ აგრეა, — უპასუხა ბიძია ბობბა. — ეგ ისარი მაგნიტისაა. კანაკვირველი ის არის მარტო, რომ მაგნიტის ისარი უოველთვის ჩრდილოეთის მხარეს გვიჩვენებს. აბა, დააკვირდით: ესლაც, აგერ, გვიჩვენებს სწორედ ბოსლის ანუ ფურმის ჩრდილოეთის მხარეს.

— მართლა რომ ესე უოფილა, — დაეთანხმნენ ბავშვები.

— რაც უნდა ვატრიბუთ სეკში კომპასი, — განსაკუთრებით ბობმა, — შევარეით, შევათამაშოთ, მანიც ეოველთუის სრდილოეთისკენ ექსება ბოლო და მასთან ერთად კომპასის ფიცარიც.

— საკვირველია სწორედ, საკვირველი! — წამოიძხა ვილილი.

— ძართლაც რომ საკვირველია, — სთქვა ბიძია ბობმა. ასლა სომ დარწმუნდით, რა სასარგებლოა კომპასი. ღამე იუოს, თუ დღე, წვიმა, თუ ნისლი და ბურუსი, გამოცდილს მოგზაურს ზღვაში კომპასის წებლობით გზა არ აერევა და მშვიდობიანად გაივლის, რაც უნდა დიდი მანძილი ედოს წინა.

ბ ა რ თ ა ო ზ ა .

გაიუვანეთ ერთი მეორისგან ოც და ათ საჯენსჯედ დამორებუ-
ლი ორი სახსი; შეადგინეთ ორი ჯგუფი და ერთი ერთს სახს
იქით დააუენეთ, მეორე—მეორეს იქით, ისე რომ ჯგუფები ორს
მოპირდაპირე ბანაკს წარმოადგენდნენ. შემდეგ კენჭი ჰეარეთ,
რომელმა ჯგუფმა გაისროლოს ჰირველად ბურთი; მერე-კი
რიგ-რიგობით უნდა ისროლოთ ბურთი. რამდენადაც ჰირველი
ჯგუფიდან გამოსროლილი ბურთი ვერ შიადწევს მეორეების
სახამდის, იმდენად უნდა წინ წაიწიონ მეორეებმა. ბურთის
გასროლის დროს უნდა ეცადოთ, რომ, რაც შეიძლება, შორს
გაბგდოთ და მოწინააღმდეგეებს თავსჯედ გადაავლოთ, რომ ვერ
დაიჭირონ. ამით ჰირველი ჯგუფი იმულებული გასდება უკან
დაიწიოს; რადგან იქ უნდა დადგეს ჯგუფი, სადაც ბურთის აი-
ღებს, ან დაიჭერს. გამარჯვება იმათი იქმნება, ვინც ჰირვე-
ლად გადააბიჯებს მოწინააღმდეგეთა საზღვარსჯედ.

ღიმ. დეკანოზიშვილი.

გ ა მ ო ც ა ნ ი ბ ი .

- 1) ეკლის ჰერანგი მაცვია,
გაუისდი, ახნაური ვარ.
ქალაქში წავალ სავაჭროდ,
არ ვიცი სადაური ვარ.

- 2) სახლი ვიწრო, ჯაღაბი დიდი,
კანძი მისკან დადებული
ისე არის დიდებული.
- 3) აჯანჯალი, მაჯინჯალი,
ოთხი ფეხით მხბიჯარი,
მადლა თივა სათიბავი.

შ ა რ ა ლ ე ბ ი.

(წარმოდგენილი დიპ. ლეკანოზიშვილის მიერ).

- 1) უტვინო შინაურს ფრინველს
ბოლო ასო მოაკელი;
შემდეგ ტეხვი მიუმატე,
რომ გამოვიდეს ცხოველი.
თუ ღამის თევა გინახავს,
ან სულის შესანდობელი,
თქმა აღარ უნდა და ბჭობა,
იქნები გამოცნობელი.
- 2) ზირველს ვიტყვით, როდესაც რომ
გვინდა ვისმე განუშებ,
მეორე-კი მცენარეა,
ჯაობებში იშოვება;
ორივე ერთად, უმაწვილებო,
აბა, მითხარო, ვინ იქნება?

ა ბ ს ნ ა.

მეთხუთმეტე ნომერში მოთავსებულ შარადისა: ქა+რვა=ქარვა. გამოცანებისა: 1) კარი, 2) ციციხათელა.

მეთექვსმეტე ნომერში მოთავსებულ გამოცანა ლექსისა: ზური; გამოცანებისა: 1) სანთელი, 2) ბროწეული.

მეჩვიდმეტე ნომერში მოთავსებულ გამოცანა ლექსისა: დედოფალა.

